

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СУПЕРНИЦТВО У СФЕРАХ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ У МІСТАХ І МІСТЕЧКАХ ГАЛИЧИНИ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

У статті аналізуються процеси посилення міжнаціональних протиріч у Галичині. Автор простежує вплив таких соціальних факторів, як нестача роботи, зниження розміру заробітної плати, відсутність житла, на поглиблення польсько-української ворожнечі. Не останню роль у польсько-українському антагонізмі відігравали корупція, недемократичні способи формування органів місцевого самоврядування та суперечливий розподіл податків між різними категоріями міського населення.

Ключові слова: Східна Галичина, польсько-українські відносини, паралельний світ, етноконфесійна спільнота.

На сучасному етапі історичного процесу українська держава переживає значні труднощі, пов'язані зі зміною характеру власності на знаряддя та засоби виробництва з колективного і державного на приватний. Особливо драматично проходить соціальна диференціація населення, утворення його нових верств та категорій населення. Посилення міжнаціональних протиріч у низці областей і особливо в Автономній Республіці Крим має переважно соціально-економічне підґрунтя і виступає випробуванням нашої державності. Все це спонукає істориків до детального аналізу соціально-економічних факторів в минулому українського народу і розробки нових методів вивчення вітчизняної історії, що до певної міри могло б сприяти вирішенню проблем сьогодення.

Серед питань, що у зв'язку з цим почали привертати увагу українських дослідників, виділяються такі, як проблема трансформації менталітету селян Наддніпрянщини у 1861–1918 рр. (публікації Ю.Присяжнюка [17; 18]), вплив дефіциту землі на міжетнічні стосунки в Україні в 2 пол. ХІХ ст. (монографія Д.Бовуа [9]). Нові тенденції в українській історіографії штовхають науковців до пошуків методик у вивченні впливу соціально-економічних перетворень у містах і містечках Східної Галичини в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. на польсько-українські відносини.

Протягом досліджуваного періоду до складу Галичини, як окремої провінції (краю) Австро-Угорщини, входили українські та польські етнічні землі (території сучасних Івано-Франківської, Львівської й Тернопільської областей та Підкарпатського і Малопольського воєводств). Власне українські землі виступали під назвою Східної Галичини чи Русі.

Саме у містах та містечках східної частини цієї провінції найгостріше проявилися міжетнічні суперечності. Вони знаходили свій вияв у своєрідних “паралельних світах” – коли представники різних націй проживали на сусідніх вулицях, площах у одному місті, але у повсякденному побуті майже не контактували між собою, вели відмінне культурне, політичне та економічне життя. Ті ж нечисленні факти випадкових зіткнень інтересів породжували прояви ксенофобії. Таку ситуацію можна охарактеризувати як явище “потрійного Львова” (був Львів – український, Львів – польський, Львів – єврейський), потрійного, а іноді квартетного чи подвійного Станіслава, Дрогобича, Тернополя, Коломиї, Ярослава, Яворова і т.д. Однак, якщо ще в ХVІІІ ст. – початку ХІХ ст. такий поділ на “паралельні світи” був безсумнівним, то вже в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. він під впливом урбанізаційних процесів, поширення ринкових відносин почав зникати [19, с.65–68].

Все політичне та економічне життя східногалицьких міст і містечок визначалося низкою законодавчих актів Австро-Угорщини, зокрема Законом громадським від 12 квітня 1866 р., який визначав права і привілеї 30 найбільших міст провінції, а також Законом про самоврядування від 13 березня 1889 р., згідно з яким права та привілеї поширилися на 200 міст і містечок [24, с.1–2].

Як впливає з цих законів, а також з численних розпоряджень Виділу краєвого (найвищого органу виконавчої влади у Галичині) до компетенції міських рад входили такі обов'язки: регулювання містобудування, брукування вулиць, спорудження мостів, водогонів,

каналізації, утримання міського лікаря та аптекаря, будинків німецьких. Кошти на їх реалізацію збиралися у вигляді трьох податків: 1) пропінаційного – за продаж спиртних напоїв; 2) копиткового – податкового збору за перегін вулицями міст тварин (коней, волів, корів, мулів, ослів, овець, кіз, свиней); 3) акцизного – за продаж м'яса, шкір та деяких інших товарів. Значним недоліком було те, що збір цих податків надавався Виділом краєвим міським громадам в індивідуальному порядку на певний термін. Останні при цьому сплачували певну суму до державної казни. Так, громаді Снятина право збору податку від продажу вина і м'яса надавалося на 4 роки, громаді Яворова збір від продажу пива – на 3 роки, громаді Жовкви збір копиткового податку передавався на 3 роки [8, с.129–135].

Тимчасовість надання права стягнення податків породжувала часті фінансові зловживання. Цьому сприяла відсутність постійного контролю за діями органів самоуправління, що в умовах Галичини надавало переваги полякам у порівнянні з представниками інших національностей, оскільки саме вони займали більшість владних посад. Згідно даних австрійської статистики у 1896 р. греко-католики (українці) переважали лише у складі 4 міських рад Східної Галичини, ще в 65 мали представництво, а в 20 не мали жодного члена ради. Того ж року римо-католики (поляки і полонізовані українці, німці, чехи і т. д.) у 9 міських радах становили весь склад, в 9 мали абсолютну більшість, а в 65 мали впливове представництво. В свою чергу євреї мали абсолютну більшість в 14 міських радах і представництво у всіх інших міських радах Східної Галичини. В цілому ж частка радних – греко-католиків у містах склала 24,9%, тоді як греко-католики становили 31, 4% населення міст. Частка радних – римо-католиків становила 33,6%, а населення – лише 23,5%; частка радних – євреїв – 40,9%, при населенні – 44,5% [28, s.14–16]. Тому не дивно, що дискримінації зазнавали найчастіше українці. Вона породжувалася прагненням окремих міських урядовців патрунувати своїм родичам, друзям, а іноді і просто знайомим зі “свого світу”.

Так, в січні 1890 р. у м. Городок ревізори виявили, що протягом трьох років громадська міська рада приховувала від Галицького сейму і Намісництва обсяги міської каси, а інвентаризація майна міста велася недбало. Через таку халатність значна частина міських земель використовувалася сторонніми особами, з низки міщан не стягувалися податки. Серед боржників перед міським бюджетом виявилися більшість міських урядовців – виключно поляки та євреї. Всі міські роботи і громадські підприємства були в руках радних, а перевірка громадською радою їхніх рахунків велася вибірково. Аналогічні зловживання були зафіксовані у Перемишлі, Ярославі, Станіславі та інших містах, що свідчить про масовість цього явища [15, с.3]. Газета “Діло” змушена була констатувати: “...куди тільки Виділ краєвий зішле свого делегата на люстрацію, – певно не обійдеться без того, що делегат знайде т. зв. непорядки, тобто обманства, мальверзації, крадежі і тому подібні цвітки, що їх таке щедро родить нива галицької автономії...” [14, с.2]. За тогочасних умов життя міщан найважливішими були дві проблеми: 1) нестача житла; 2) дефіцит вільних робочих місць. Тому зловживання властей у питаннях їх вирішення додатково загострювали соціальні та міжнаціональні суперечності, особливо польсько-український антагонізм.

В українській історіографії (праці О.Мазурка, Я.Хонігсмана, до певної міри М.Драка та ін. [12; 16; 19]) і досі під впливом радянської ідеології зберігається теза про єдність, монолітність соціальних класів, особливо робітничого, відсутність у пролетарському середовищі національних суперечностей, але, на нашу думку, такі твердження щодо міських робітників Східної Галичини є хибними. Про наявність польсько-українських протиріч серед робітників було відомо соціалістичним партіям та організаціям краю. Так, однією з ключових фраз у численних їхніх зверненнях, відозвах до робітників було словосполучення “...без різниці чи Поляк, Русин чи Німець...” [6, арк.94–125]. Однак документи Дирекції Львівської поліції свідчать, що ні в 1882 р., ні в 1905 р., ані у наступних роках розбіжності у робітничому середовищі подолати не вдалося. Навіть мітинги, демонстрації, страйки проходили виключно в тому чи іншому національному середовищі. Наприклад: 23 липня 1905 р. у Львові відбувся мітинг страйкуючих польських будівельників; 10 грудня 1905 р. – віче українських робіт-

ників та інтелігенції; 23 грудня того ж року – збори лідерів єврейських робітничих общин і т. д. [5, арк.6, 32–55]. Спільно вдавалося провести лише першотравневу демонстрацію, але на ній завжди переважаючими були польські елементи, оскільки святкування відбувалося завжди в переддень чергової річниці польської конституції 1791 р. [25, s.7].

Певні протиріччя, породжені національними особливостями були і в середовищі підприємців, торгівців. Якщо польське населення в містах і містечках Галичини було широко репрезентоване від маргінальних груп до привілейованих верств, то українці переважно представлені ремісниками, робітниками, інтелігенцією та дрібними торговцями. Попри певну тенденцію до збільшення частки українського населення міст, воно проживало переважно у передмістях.

Польсько-українські протиріччя особливо гостро проявлялися у великих містах (Львів, Терехівля, Бережани, Тернопіль, Золочів, Яворів, Снятин, та ін.), де частка представників обох націй була значною, тоді як у малих містах і містечках (Броди, Заліщики, Борислав, Щирець, Косів, Підволочиська, Сенява та ін.) на передній план виходили християнсько-єврейські стосунки. Таку ситуацію обумовлювала суто соціально-економічна боротьба за робочі місця, за ринки збуту продукції та житло. Якщо у малих містах та містечках українці часто поєднували заняття ремеслом з веденням сільського господарства, могли проживати на околиці чи у сусідніх селах, то у великих містах вони вели боротьбу за елементарне виживання [10, с.267].

Приплив малокваліфікованих, а тому й дешевих, українських робітників та ремісників з сільської місцевості до великих, що спостерігався у 1880–1914 рр., викликав найчастіше опір з боку польських чи полонізованих пролетарів, чие становище починало у зв'язку з цим погіршуватися. Найгостріші суперечки точилися на ринку праці. Значна частина документів про перипетії тієї боротьби втрачена, але про її гостроту свідчать чимало газетних публікацій того періоду, донесення поліції. Завдяки їм довідуємося, що методами міжнаціональної конкурентної боротьби за роботу виступали звичайні сутички, побиття, нанесення матеріальної шкоди та збитків, а в поодиноких випадках страйки і мітинги. Так, польські будівельники Стрия оголосили страйк після того, як міський магістрат найняв на будівництво військових казарм українців з прилеглих сіл [26, s.3].

Ситуацію на ринку праці у містах упорядковувала Устава промислова, схвалена у 1867 р. нижньою палатою австрійського парламенту (незначні зміни та доповнення до неї були зроблені у 1881 р.). Польська газета “Robotnik” зазначала, що цей законодавчий акт відстоює не розвиток вільного ринку, а права середньовічних цехів. Відповідно до даного закону, всі промислові заняття було поділено на промисли вільні (фабрики), концесійні (тобто такі, що за певну плату передавалися у концесію) – шинкарство, каменярство, чищення каналів, друкарство та рукодільні (кравецтво, швацтво, столярство). Заняття двома останніми видами промислів дозволялося лише тим хто належав до відповідної корпорації чи цеху [23, s.1–2].

Завдяки цьому закону більшість українців, що переселялися у великі міста і починали займатися ремеслом, опинялися на нелегальному становищі, оскільки не належали до жодного з цехів. До конкуренції з польськими та єврейськими ремісниками і робітниками додавалося переслідування їх поліцією та владою, на яких чинили вплив цехи. Інша ситуація була в середніх та малих містах. Цеховий устрій там не мав міцних засад, українське населення становило значну частку, а в окремих містах (Миколаєві, Радехові, Печеніжині) – абсолютну більшість. Це дозволяло вільно займатися ремеслом, торгівлею. Українське населення міста Комарна, наприклад, займалося виготовленням зимових шапок, торгівлею садовою, маслом, молоком, рибою, тютюном, ткацтвом, шевством, бондарством. При цьому різними ремеслами могли займатися члени однієї родини чи сім'ї. Річний прибуток таких сімей міг складати 200 золотих ринських і більше, значну суму навіть для великих землевласників і промисловців [13, с.2].

Характерно, що на побутовому рівні польські та українські міщани не лише конфліктували. Між ними частими були й приклади добросусідства, толерантності. Редактор “Gazety Stryjskiej” Едмунд Острушка, зазначав, що для більшості польських газет притаманне нерозуміння русинів (українців). За його словами періодика висвітлювала крайнощі в українській ментальності і не вказувала про позитивні риси, змальовувала українців варварами, хоча у житті: “... Поляки з Русинами сходяться, живуть, ведуть справи, п’ють вино...”. Та водночас він заперечував існування у Галичині “гармонії і братньої милості”, оскільки в містах русини не люблять поляків так, як лише може “в цілому світі хлоп не любити пана” [22, s.1]. Однак, на нашу думку, значною мірою на відносини між поляками і українцями у містах впливала не лише приналежність до різних станів, а й конкуренція на ринку праці у низці галузей економіки.

Загострення польсько-українських взаємин часто мало сезонний характер. У ті пори року, коли роботи вистачало на всіх, прояви ксенофобії були рідкістю, та вже з настанням морозів припинялося більшість будівництв й інших сфер господарювання, де найчастіше використовувалася некваліфікована робоча сила і міжнаціональний антагонізм набирав нової сили. Його загострював і сезонний наплив селян у міста у пошуках роботи, спричинений тривалою перервою у сільськогосподарських роботах. Про суттєві сезонні коливання безробіття і, відповідно, погіршення польсько-українських взаємин, повідомляли Президента Львова та Намісництво адміністрація залізниці, дирекція поліції. Лише з будівництва львівського вокзалу у жовтні 1901 р. було звільнено 1309 робітників із 1400 працюючих. Звільняли їх у зв’язку зі зменшенням об’єму робіт і відсутністю коштів для виплати зарплат тимчасово непрацюючим. Такі масові звільнення погіршували і криміногенну ситуацію в краї. Тільки влітку, щоб вирішити ці проблеми, міська рада Львова організовувала громадські роботи і зводила безробіття до мінімуму [7, арк.1–15 зв.]. Проте боротьба з безробіттям не часто входила до діяльності міських рад Галичини. Її фактично проводили лише в 7–8 найбільших містах провінції.

Ще однією умовою погіршення польсько-українських стосунків у містах було збереження цехового устрою. Фактично у Східній Галичині станом на 1894 р. налічувалося близько 50 тис. членів цехів. З них підмайстрами, челяддю, учнями були майже 28 тис., а решта – майстрами. До 90% майстрів були римо-католиками, тобто поляками чи полонізованими українцями. В середовищі підмайстрів, челяді та учнів переважали греко-католики – українці (біля 60%) [29, s.9, 25].

Становище останніх категорій ремісників було надзвичайно поганим. Ще 23 квітня 1891 р. промисловий інспектор Артур Навратіл повідомляв Намісництву про гостру необхідність видачі робітничих книжок учням і підмайстрам, яких майстри приймають на навчання і “занадто довго тримають на пробі”, що гальмувало економічний розвиток Галичини. Він пропонував обмежити навчання в цехах 4 роками, а не 6–7, як це практикувалося. За його словами, цехові учні перебували у найгіршому становищі з усіх працюючих груп населення: “... знущаються з них не лише самі майстри, але й домашні та челядники... вони живуть у майстрів у найгірших помешканнях (пивниці, горища), на робочих столах, без ліжка...” [3, арк.10–14 зв.].

Введення робітничих книжок для підмайстрів та учнів, а також реалізація інших пропозицій Навратіла не виправили ситуації. Так, у 1897 р. у більшості цехів краю навчання тривало понад 4 роки, а учні і підмайстри зазнавали професійної дискримінації і економічного визиску зі сторони майстрів [4, арк.25, 36–39].

Певна конкуренція відбувалася між українською та польською інтелігенцією у галузях медицини, адвокатури, технічних спеціальностях. Про якісь серйозні конфлікти мова йти не могла внаслідок нечисельності українських інтелектуалів та превентивних заходів австрійської влади. Однак певна дискримінація українців все таки існувала. Їй сприяв той факт, що більшість представників української інтелігенції походили з родин священнослужителів, тоді як представники польської – зазвичай вели свій родовід зі збіднілої шляхти. Останні

успадковували зневажливе ставлення до нижчих соціальних верств. У низці випадків спостерігалось сприяння міських властей польській інтелігенції на протигагу українській [11, с.2].

Найбільших утисків зазнавала українські гуманітарії – вчителі шкіл та гімназій. У місті Станіславі у 1900 р. проживало біля 21% українців і 30% поляків, але не було жодної української школи чи гімназії. Протягом 5 років (з 1900 по 1905) товариство “Руських жінок” зверталося по допомогу до магістрату для приватної української школи. Коштів не вистачало навіть на утримання учениць і учителя. Магістрат не виділив жодної корони. Водночас на приватну польську школу імені Ленартовича виділялося щорічно 2–2,5 тис. корон і це тоді, коли у місті існували державні польськомовні школи [1, арк.1–8; 2, арк.1–12].

Серйозною перепоною налагодження рівноправних взаємин між польськими та українськими міщанами була поряд з іншими і проблема житла. Її був покликаний розв’язати закон від 9 лютого 1892 р., згідно з яким передбачалося будівництво у містах і містечках будинків для неодружених робітників, для робітників із сім’ями, будинків публічного використання – лазень, цирулень і т. д. У 1902 р. Галицький сейм законодавчо знизив податки для власників таких будинків, а також осіб і установ, що займалися їх зведенням [27, s.1].

Однак, ці заходи лише породили додаткові зловживання з фінансами міст та містечок. Невідомий дописувач “Gazety Stryjskiej” зазначав, що хоча справа житла для жителів міст є питанням першочергового значення, а ідеалом для кожного батька родини – посідання власного будинку, “... більшість мешканців у великих містах ніде не проживають...” Він же вказував на те, що міські робітники проживають у винаймлених будинках, за які часто йдуть бійки між поляками і українцями. На його думку, такі будинки були необхідні кожному місту Галичини, в т. ч. Стрию, а для їх будівництва потрібне створення робітничих кас взаємодопомоги, оскільки держава спромоглася звести робітничі будівлі лише для працівників залізниці у Львові [21, s.1–2].

Дефіцит житла породжував зростання цін на ринку нерухомості, серйозно гальмував економічне зростання міст. Тернопільська газета “Głos Podolski” повідомляла, що власники житла у місті завищують умови оренди. Наприклад, один власник кам’яниці, вартістю 700 золотих ринських, винаймав її на рік за 1600 золотих ринських. І таких випадків були десятки. Газета пропонувала на літній період встановити намети і пристосувати під житло старі вагони, паралельно розпочавши будівництво нових будинків [20, s.2]. Аналогічні проблеми з нестачею житла існували в кожному місті краю.

Отже, міста і містечка Східної Галичини у 1880–1914 рр. мали низку важливих соціальних негараздів у сферах забезпечення населення житлом та роботою. Їхнє загострення не було результатом однієї обставини чи дії, а виступало наслідком тривалих процесів та тенденцій. Вони приводили до соціального поділу між українцями і поляками, християнами та євреями, погіршуючи і доповнюючи його міжнаціональними та релігійними конфліктами на побутовому рівні. Це не виключало можливостей добросусідського проживання українців та поляків, але зводило їх до мінімуму. Підсилення міжнаціональних протиріч соціальними відбувалося за певної бездіяльності міських магістратів, сформованих на дискримінаційних для українських міщан засадах. Остання обставина знижувала рівень довіри населення до органів міського самоуправління, змушувала соціальні низи шукати революційні шляхи розв’язання проблем. Вона ж штовхала українців до створення власних, альтернативних державним та польським, культурних і економічних організацій. В цілому ж соціально-економічний розвиток міст та містечок Східної Галичини і його визначальний негативний вплив на польсько-українські відносини був перерваний початком Першої світової війни, щоб у 1920–1939 рр. розгорітися з новою силою.

1. Державний архів Івано-Франківської області (Держархів Івано-Франківської обл.), ф. 7, оп. 1, спр. 191, арк. 1–8.
2. Держархів Івано-Франківської обл., ф. 7, оп. 1, спр. 211, арк. 1–12.
3. Державний архів Львівської області (Держархів Львівської обл.), ф. 3, оп. 1, спр. 3785, арк. 10–14 зв.

4. Держархів Львівської обл., ф. 3, оп. 1, спр. 4090, арк. 25, 36–39.
5. Там само, ф. 350, оп. 1, спр. 2852, арк. 6, 32–55.
6. Там само, спр. 4848, арк. 94–125.
7. Там само, спр. 4882, арк. 1–15 зв.
8. Вістник законів і розпоряджень краєвих для Королівства Галичини і Володимирії wraz з Великим Князівством Краківським. – Львів, 1890. – С. 129–135.
9. Бовуа Д. Битва за землю в Україні, 1863–1914: Поляки в соціоетнічних конфліктах / Даніель Бовуа. – К. : Критика, 1998. – 334 с.
10. Василевский Л. Галиция / Леон Василевський. – С. Пб., 1908. – Т. 1. – С. 267.
11. Дописи “Дъла” зъ Хоросткова (Красни порядки въ мыстечку Хоростковъ) // Дъло. – 1890. – 15 (27) марта. – Ч. 60. – С. 2.
12. Драк М. Східна Галичина: національний склад населення міст та містечок (1880–1914 рр.) / М. Драк // Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія : збірник наукових статей. Ч. 2. – Чернівці : Рута, 2004. – С. 276–282.
13. Дубъ Гаврило. Промысль, пѣдприємчивѣсть, торговля Комарянцѣвъ / Гаврило Дубъ // Дъло. – 1888. – 22 грудня (3 сьчня). – С. 2.
14. “Непорядки” въ управъ мѣста Городенка // Дъло. – 1890. – 14 (26) цвѣтня. – Ч. 83. – С. 2.
15. Новинки (Господарка громадской рады въ Городку) // Дъло. – 1890. – 21 марта (2 цвѣтня). – Ч. 65. – С. 3.
16. Мазурок О. С. Города западно-украинских земель эпохи империализма / О. С. Мазурок. – Львов : Свит, 1990. – 156 с.
17. Присяжнюк Ю. Вплив ментальності українського селянства на рівень його освіченості у II пол. XIX ст. / Присяжнюк Ю. // Історія в школах України. – 2000. – № 3. – С. 9–10.
18. Присяжнюк Ю. П. Ринкова еволюція аграрних відносин в Україні (II пол. XIX ст. – 1905 р.) / Присяжнюк Ю. П., Горенко Л. М. // Український історичний журнал. – 2000. – № 5. – С. 88–96.
19. Хонігсман Я. С. Соціальна структура населення Галичини на початку XX ст. // Українське слов’янознавство / Я. С. Хонігсман. – Львів, 1972. – Вип. 6. – С. 65–68.
20. Brak pomieszkań // Głos Podolski. – Tarnopol, 1894. – № 24. – 15 grudnia. – S. 2.
21. Domy robotnicze // Gazeta Stryjska. – Stryj, 1893. – 15 grudnia. – № 14. – S. 1–2.
22. Ostruszka E. Kilka słów w sprawie ruskiej / Ostruszka E. // Gazeta Stryjska. – Stryj, 1893. – 1 lipca. – № 3. – S. 1.
23. Przywrócenie cechów // Robotnik. – Kraków, 1883. – 17 stycznia. – № 2. – S. 1–2.
24. Samorząd miejski // Głos pokucki. – Kołomyja, 1899. – 13 kwietnia. – № 5. – S. 1–2.
25. Strajk żydowskich robotników stolarskich // Gazeta Mieszczańska. – 1907. – 6 lipca. – № 32. – S. 7.
26. Strajk robotników przy budowie koszar // Ziemia Stryjska. – Stryj, 1914. – № 17. – 25 kwietnia. – S. 3.
27. Ustawa o mieszkaniach dla robotników // Gazeta Narodowa. – Lwów, 1902. – 31 lipca. – № 193. – S. 1.
28. Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych / Pod redakcyą T. Pilata. – Lwów, 1909. – T. XXII. – Zs. I. – S. 14–16.
29. Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych / Pod redakcyą T. Pilata. – Lwów, 1897. – T. XVI. – Zs. I. – S. 9, 25.

В статье анализируются процессы усиления межнациональных противоречий в Галиции. Автор прослеживает влияние таких социальных факторов, как недостаток работы, снижение размера заработной платы, отсутствие жилья, на углубление польско-украинской вражды. Не последнюю роль в польско-украинском антагонизме играли коррупция, недемократические способы формирования органов местного самоуправления и противоречивое распределение налогов между различными категориями городского населения.

Ключевые слова: Восточная Галиция, польско-украинские отношения, параллельный мир, этноконфессиональное сообщество.

The paper analyzes the processes of strengthening inter-ethnic conflicts in Galicia. The author traces the influence of social factors such as lack of work, lower wages and lack of housing in the recess of the Polish-Ukrainian animosity. A role in the Polish-Ukrainian antagonism played corruption, undemocratic ways of forming local governments and inconsistent distribution of taxes between the different categories of the urban population.

Keywords: Eastern Galicia, the Polish-Ukrainian relations, a parallel world, the ethno-religious community.